

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۴):
بخش فرهنگ و هنر

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۹۷۳۷
کد موضوعی: ۲۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۴): بخش فرهنگ و هنر

نام دفتر: مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه فرهنگ و هنر)

نوع گزارش: طرح و لایحه ، نظارتی ، راهبردی

تهیه و تدوین کنندگان: حامد سهرابی، محمدمامین قاسمی

مدیر مطالعه: رضا مستمع

ناظر علمی: موسی بیات

صفحه آرا: سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۲

۳. فرهنگ و هنر

۴. برنامه هفتم توسعه

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۲/۳

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده..... ۱

خلاصه مدیریتی..... ۱

۱. مقدمه ۳

۲. اعتبارات دستگاه‌های فرهنگی و هنری ۳

منابع و مآخذ..... ۱۰

فهرست جداول

جدول ۱. اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی اهم دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳..... ۴

جدول ۲. اعتبارات اهم دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۲..... ۶

جدول ۳. تکمیلی مقایسه اعتبارات اختصاصی با هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری ۷

جدول ۴. برآورد هزینه‌کرد یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳)..... ۸

جدول ۵. اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش فرهنگ و هنر..... ۹

جدول ۶. سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در بخش فرهنگ و هنر (براساس جدول ۷-۲)..... ۱۰

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۴): بخش فرهنگ و هنر

چکیده

بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با تغییرات در آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مشتمل بر جداول تفصیلی ارقام بودجه اعلام وصول شد. این گزارش به تحلیل و توصیف داده‌های لایحه بودجه، اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی دستگاه‌های اصلی مربوط به بخش فرهنگ و هنر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۲ و اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و همچنین بررسی سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در بخش فرهنگ و هنر می‌پردازد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، سهم اعتبارات دستگاه‌های اصلی بخش فرهنگ و هنر نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت در حدود هشت‌دهم درصد می‌باشد. بیشترین افزایش اعتبار دستگاه‌های اصلی بخش فرهنگ و هنر، مربوط به «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» است که حدود ۲۶۶ درصد نسبت به مصوب سال ۱۴۰۲، در مجموع اعتبارات رشد داشته است. این میزان از رشد به دلیل افزایش برآورد اعتبارات اختصاصی در سال ۱۴۰۳ است که عمدتاً مرتبط با برآورد هزینه‌کرد یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری است که برای اولین بار به‌منظور تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش دوم لایحه درج شده است. در خصوص سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در بخش فرهنگ و هنر لازم به ذکر است که بعضاً اقدام و سنجه‌ها بسیار کلی و مبهم است و در عمل سنجش و ارزیابی مشخص و شفاف از عملکرد دستگاه امکان‌ناپذیر است و به تدقیق و جزئی‌تر شدن و در مواردی جهت‌گیری کیفی نیاز دارند.

خلاصه مدیریتی

مسئله اصلی

قانون بودجه به‌عنوان سند یک‌ساله مالی دولت برای اداره کشور، مهم‌ترین سندی است که می‌توان رد سیاست‌های دولت در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی را دنبال کرد. لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ طبق اصلاحات انجام شده در ماده (۱۸۲) آیین‌نامه داخلی، در دو بخش به مجلس تقدیم شد؛ بخش اول شامل ماده واحده مشتمل بر احکام مورد نیاز برای اجرای بودجه کل کشور، سقف منابع بودجه عمومی دولت به تفکیک درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و اجزای اصلی آنها، ترازهای عملیاتی، سرمایه‌ای و مالی بودجه عمومی دولت و فروض برآورد منابع و مصارف بودجه بود که دولت به‌صورت رسمی در اوایل سال ۱۴۰۲ تقدیم مجلس کرد اما بخش دوم لایحه بودجه سال

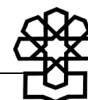
۱۴۰۳ درباره جداول تفصیلی شامل ارقام بودجه در ابتدای سال ۱۴۰۳ اعلام وصول شد و لازم است بررسی این بخش به‌همراه جداول و پیوست‌های منتشر شده، صورت گیرد.

نقاط قوت و ضعف طرح و لایحه

- موضوع هزینه‌کرد یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در راستای بند الحاقی مشابه در برنامه هفتم توسعه، استفاده از ظرفیتی است که دولت از آن به‌منظور اجرای احکام حوزه فرهنگ در برنامه هفتم، بهره برده است و تلاش کرده تا با درج حکم مربوطه و برآورد اعتبارات آن در لایحه بودجه سالیانه، حکم مذکور در برنامه هفتم را اجرا کند.
- جدول برآورد هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری برای اولین بار به‌منظور تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش دوم لایحه درج شده است که به‌نظر می‌رسد طراحی چنین جدولی به‌منظور طراحی هزینه‌کرد این بند و همچنین استناد هر ردیف به مواد برنامه هفتم توسعه، اقدام مطلوبی، خصوصاً در این بند باشد.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، برخلاف لوایح سال‌های گذشته، جدول وضعیت اعتبارات فصل فرهنگ و هنر در لایحه بودجه به‌کلی حذف شده است و امکان مقایسه وضعیت اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و مجموع آنها از بین رفته است؛ همچنین این امر باعث شده امکان مقایسه سهم هر فصل از امور نیز از بین برود و نیز نتوان سهم امور مختلف از جمله امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری را نسبت به سایر امور ده‌گانه ارزیابی کرد.
- در ردیف‌های متفرقه در خصوص اعتبارات در نظر گرفته شده، بعضاً ابهامی که در نحوه هزینه‌کرد وجود دارد باید برطرف شود. از این‌رو، باید دستگاه یا دستگاه‌های مرتبط و ابعاد اجرایی آن تا حد لازم شفاف شود.
- در خصوص سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در بخش فرهنگ و هنر که بعضاً اقدامات و سنجه‌ها بسیار کلی و مبهم است و در عمل سنجش و ارزیابی مشخص و شفاف از عملکرد دستگاه را امکان‌ناپذیر می‌کند که به تدقیق و جزئی‌تر شدن و در مواردی جهت‌گیری کیفی نیاز است. از سوی دیگر، با توجه به اینکه لایحه بودجه باید با هدف تحقق سالیانه بخشی از برنامه توسعه باشد، اما در اقدام‌ها و سنجه‌های تعیین شده در لایحه بودجه برای دستگاه‌های سیاستگذار، کمتر رد مشخص و واضحی از احکام برنامه هفتم توسعه (به‌ویژه جدول اهداف کمی ذیل ماده (۷۴) برنامه) وجود دارد و باید تا این موضوع نیز اصلاح شود.

پیشنهاد‌های مرکز پژوهش‌ها

لازم به ذکر است مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی بخش فرهنگ و هنر در قانون بودجه ۱۴۰۲ مبلغ ۷۷.۳۲۰.۰۱۸ میلیارد ریال بوده که در برآورد سال ۱۴۰۳ به مبلغ ۲۱۸.۹۸۲.۳۳۶ میلیارد ریال افزایش یافته و حدود ۱۸۳ درصد رشد پیدا کرده است. دلیل عمده افزایش مجموع اعتبارات بخش فرهنگ و هنر به افزایش اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی»، «سازمان امور سینمایی و سمعی-بصری» و «حوزه هنری انقلاب اسلامی» موضوع یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی بر می‌گردد. در لایحه بودجه سهم اعتبارات دستگاه‌های اصلی این بخش نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت در حدود هشت‌دهم (۰.۷۷) درصد می‌باشد.

۱. مقدمه

این گزارش به تحلیل اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی دستگاه‌های مربوط به بخش فرهنگ و هنر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۲ و اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش فرهنگ عمومی، هنر و صنایع خلاق می‌پردازد. در ابتدا باید اشاره شود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، برخلاف لوایح سال‌های گذشته، جدول وضعیت اعتبارات امور ده‌گانه و فصول ذیل آنها مانند امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری و فصل فرهنگ و هنر در لایحه بودجه حذف شده است و امکان مقایسه وضعیت اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و مجموع آنها امکان‌پذیر نیست؛ لذا این تغییر باعث شده امکان مقایسه سهم هر فصل از امور وجود نداشته باشد و نیز نتوان سهم امور مختلف از جمله امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری را نسبت به سایر امور ده‌گانه سنجید و ارزیابی کرد.

۲. اعتبارات دستگاه‌های فرهنگی و هنری

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، مجموعه دستگاه‌هایی که عمده اعتبارات آنها ذیل برنامه‌های مرتبط با «فصل فرهنگ و هنر» تعریف می‌شود، به‌عنوان دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر در نظر گرفته شده است، لذا ۱۳ ردیف دستگاهی که زیرمجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، سازمان تبلیغات اسلامی به‌عنوان دستگاه‌های اصلی قرار دارند را شامل می‌شود.

نکته قابل توجه اینکه در جدول ۷ از جداول تفصیلی مشتمل بر ارقام، بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ تعداد دستگاه‌های اجرایی که ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و شورای عالی انقلاب فرهنگی و سازمان تبلیغات قرار گرفته، به ترتیب ۱۵، ۶ و ۱۴ دستگاه است که با توجه به مأموریت‌های این زیرمجموعه‌ها و موضوع این گزارش، همه آنها مورد بررسی قرار نگرفتند و صرفاً دستگاه‌هایی که مأموریت آنها به بخش فرهنگ و هنر مربوط است در این گزارش لحاظ شده‌اند.

همچون لایحه سال ۱۴۰۲، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (با شماره طبقه‌بندی ۱۱۴۰۰۰) به‌عنوان دستگاه سیاستگذار یا اصلی برای ۹ دستگاه اجرایی و شورای عالی انقلاب فرهنگی (با شماره طبقه‌بندی ۱۱۳۶۰۰) برای چهار دستگاه اجرایی بخش فرهنگ و هنر معرفی شده‌اند. در کنار این دستگاه‌ها حوزه هنری انقلاب اسلامی (با شماره طبقه‌بندی ۱۱۵۶۰۰) ذیل سازمان تبلیغات اسلامی اهم دستگاه‌های مربوط به بخش فرهنگ و هنر را در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ شکل می‌دهند.

جدول ۱. اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی اهم دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر

(ارقام به میلیون ریال)

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳

دستگاه اصلی	شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی / اجرایی	هزینه‌ای			تملك دارایی سرمایه‌ای		
			برآورد سال ۱۴۰۳			برآورد سال ۱۴۰۳		
			عمومی جدول ۷	متفرقه جدول ۷	جمع	عمومی جدول ۷	متفرقه جدول ۷	جمع
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۰۱۱۰۰	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	۴۳۴۲۰۷۸	-	۴۳۴۲۰۷۸	۹۹۰۶۱۸	-	۹۹۰۶۱۸
	۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۳۲۱۲۷۳۹۰	۱۳۲۳۹۶۰	۳۳۴۵۱۳۵۰	۷۸۴۵۶۲۵	-	۷۸۴۵۶۲۵
	۱۱۴۰۲۸	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	۱۳۷۸۹۴۵۲	۲۷۰۰۰۰	۱۴۰۵۹۴۵۲	۱۵۵۰۰۰	-	۱۵۵۰۰۰
	۱۱۴۰۴۶	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - حمایت از نشر، کتاب و مطبوعات	۵۸۹۲۴۱۸	-	۵۸۹۲۴۱۸	-	-	-
	۱۱۴۰۹۲	سازمان امور سینمایی و سمعی-بصری	۵۴۲۴۹۶۴	-	۵۴۲۴۹۶۴	۲۷۵۵۶۶	-	۲۷۵۵۶۶
	۱۱۴۱۰۰	کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی	۱۹۹۳۱۳	-	۱۹۹۳۱۳	۱۹۰۷	-	۱۹۰۷
	۱۱۴۳۲۰	بنیاد سعدی	۶۴۵۸۸۰	-	۶۴۵۸۸۰	۱۹۵۷۶	-	۱۹۵۷۶
	۱۱۵۸۰۰	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۷۳۸۵۴۸۶	-	۷۳۸۵۴۸۶	۷۸۶۳۵۴	-	۷۸۶۳۵۴
دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۰۱۰۲۲	فرهنگستان زبان و ادب فارسی	۹۰۷۶۷۸	-	۹۰۷۶۷۸	۵۷۷۲۶	-	۵۷۷۲۶
	۱۰۱۰۲۸	بنیاد ایران‌شناسی	۴۳۳۶۶۱	-	۴۳۳۶۶۱	۲۰۶۴۳	-	۲۰۶۴۳
	۱۰۱۰۳۳	فرهنگستان هنر	۷۹۶۰۷۴	-	۷۹۶۰۷۴	۷۵۲۲۱	-	۷۵۲۲۱
	۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۲۲۹۹۱۷	-	۲۲۲۹۹۱۷	۹۵۷۶	-	۹۵۷۶
سازمان تبلیغات اسلامی	۱۱۵۶۰۰	حوزه هنری انقلاب اسلامی	۷۴۷۴۰۹۲	-	۷۴۷۴۰۹۲	۷۶۱۵۶۱	-	۷۶۱۵۶۱

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، بیشترین افزایش اعتبار دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر، مربوط به «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» است که حدود ۲۶۶ درصد نسبت به مصوب سال ۱۴۰۲، در مجموع اعتبارات افزایش داشته است. این میزان از افزایش اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به دلیل افزایش برآورد اعتبارات اختصاصی در این سال است که عمدتاً به دلیل برآورد هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳) است. «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی» و «سازمان امور سینمایی و سمعی-بصری» به ترتیب با رشد حدود ۲۴۰ و ۲۱۵ درصدی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. کمترین میزان رشد اعتبارات مربوط به «سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» است که حدود ۱۷ درصد می‌باشد و «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - حمایت از نشر، کتاب و مطبوعات»، «کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی»، «بنیاد سعدی»، «نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور»، «فرهنگستان زبان و ادب فارسی» و «دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی» حدوداً بین ۲۰ تا ۲۲ درصد رشد داشته‌اند.

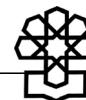
نکته قابل توجه اینکه بالاترین افزایش درصد رشد اعتبارات هزینه‌ای با حدود ۷۲ درصد مربوط به «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی» است و «سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی»، «بنیاد ایران‌شناسی»، «فرهنگستان هنر»، «حوزه هنری انقلاب اسلامی» حدود ۳۰ تا ۳۸ درصد، مابقی دستگاه‌ها حدود ۲۰ تا ۲۲ درصد و دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با ۰/۲۶ درصد، به ترتیب پایین‌ترین میزان رشد در اعتبارات هزینه‌ای را داشته‌اند.

در بخش اعتبارات مربوط به تملک دارایی سرمایه‌ای «فرهنگستان هنر» و «فرهنگستان زبان و ادب فارسی» به ترتیب ۴۶ و ۴۴ درصد رشد داشتند. در بخش اعتبارات اختصاصی نیز بیشترین رشد مربوط به «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» است که عمده‌تاً به دلیل برآورد هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳) است.

لازم به ذکر است مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی بخش فرهنگ و هنر در قانون بودجه ۱۴۰۲ مبلغ ۷۷،۳۲۰،۰۱۸ میلیون ریال بوده که در برآورد سال ۱۴۰۳ به مبلغ ۲۱۸،۹۸۲،۳۳۶ میلیون ریال افزایش یافته و حدود ۱۸۳ درصد رشد پیدا کرده است. دلیل عمده افزایش مجموع اعتبارات بخش فرهنگ و هنر به افزایش اعتبارات اختصاصی دستگاه‌های «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی»، «سازمان امور سینمایی و سمعی-بصری» و «حوزه هنری انقلاب اسلامی» موضوع یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی بر می‌گردد. سهم اعتبارات دستگاه‌های اصلی این بخش نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت در حدود هشت‌دهم (۰.۷۷) درصد می‌باشد.

جدول ۲. اعتبارات مهم دستگاه‌های بخش فرهنگ و هنر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با اعتبار مصوب سال ۱۴۰۲ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی / اجرایی	هزینه‌ای			تملك دارایی سرمایه‌ای			اختصاصی			مجموع اعتبارات		
		مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد رشد	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد رشد	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد رشد	مصوب ۱۴۰۲	برآورد ۱۴۰۳	درصد رشد
۱۰۱۱۰۰	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	۳۵۱۲۰۰۰	۴۳۴۲۰۷۸	+۲۳/۶۳	۹۹۰۶۱۸	۹۹۰۶۱۸	۰	۴۸۵۰۰۰	۴۸۵۰۰۰	+۶/۴۰	۴۹۵۸۴۱۸	۵۸۱۷۶۹۶	+۱۷/۳۳
۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۲۸۱۷۶۵۰۰	۳۳۴۵۱۳۵۰	+۱۸/۷۲	۷۸۴۵۶۲۵	۸۱۰۰۶۲۷	-۳/۱۴	۵۰۰۰۰	۹۱۷۵۰۰۰۰	+۱۸۳۴۰۰	۳۶۳۲۷۱۲۷	۱۳۳۰۴۶۹۷۵	+۲۶۶/۲۴
۱۱۴۰۲۸	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	۸۱۶۷۰۰۰	۱۴۰۵۹۴۵۲	+۷۲/۱۵	۱۵۵۰۰۰	۱۲۹۱۳۷	+۲۰/۰۲	-	۱۴۰۰۰۰۰۰	-	۸۲۹۶۱۳۷	۲۸۲۱۴۴۵۲	+۲۴۰/۰۹
۱۱۴۰۴۶	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - حمایت از نشر، کتاب و مطبوعات	۴۹۰۰۰۰۰	۵۸۹۲۴۱۸	+۲۰/۲۵	-	-	-	-	-	-	۴۹۰۰۰۰۰۰	۵۸۹۲۴۱۸	+۲۰/۲۵
۱۱۴۰۹۲	سازمان امور سینمایی و سمعی-بصری	۴۵۴۶۰۰۰	۵۴۲۴۹۶۴	+۱۹/۳۳	۲۷۵۵۶۶	۲۷۵۵۶۶	۰	-	۹۵۰۰۰۰۰	-	۴۸۲۱۵۶۶	۱۵۲۰۰۵۳۰	+۲۱۵/۲۶
۱۱۴۱۰۰	کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی	۱۶۳۰۰۰	۱۹۹۳۱۳	+۲۲/۲۷	۱۹۰۷	۱۹۰۷	۰	-	-	-	۱۶۴۹۰۷	۲۰۱۲۲۰	+۲۲/۰۲
۱۱۴۳۲۰	بنیاد سعدی	۵۳۰۰۰۰	۶۴۵۸۸۰	+۲۱/۸۶	۱۹۵۷۶	۱۹۵۷۶	۰	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	+۱۰۰	۵۵۹۵۷۶	۶۸۵۴۵۶	+۲۲/۴۹
۱۱۵۸۰۰	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۶۰۳۰۰۰۰	۷۳۸۵۴۸۶	+۲۲/۴۷	۷۸۶۳۵۴	۷۸۶۳۵۴	۰	-	-	-	۶۸۱۶۳۵۴	۸۱۷۱۸۴۰	+۱۹/۸۸
۱۰۱۰۲۲	فرهنگستان زبان و ادب فارسی	۷۶۰۳۳۲	۹۰۷۶۷۸	+۱۹/۳۷	۵۷۷۲۶	۴۰۰۰۰	+۴۴/۳۱	۵۳۰۰۰	۷۰۰۰۰	+۳۲/۰۷	۸۵۳۳۳۲	۱۰۳۵۴۰۴	+۲۱/۳۳
۱۰۱۰۲۸	بنیاد ایران‌شناسی	۳۱۳۳۸۱	۴۳۳۶۶۱	+۳۸/۳۸	۱۵۶۴۶	۲۰۶۴۳	+۳۱/۹۳	۲۰۰۰۰	-	-	۳۴۹۰۲۷	۴۵۴۳۰۴	+۳۰/۱۶
۱۰۱۰۳۳	فرهنگستان هنر	۵۸۳۰۷۸	۷۹۶۰۷۴	+۳۶/۵۲	۷۵۲۲۱	۵۱۳۹۴	+۴۶/۳۶	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۰	۶۴۹۴۷۲	۸۸۶۲۹۵	+۳۶/۴۶
۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۲۲۴۰۰۰	۲۲۲۹۹۱۷	+۰/۲۶	۹۵۷۶	۹۵۷۶	۰	-	۵۰۰۶۰۰	-	۲۲۲۳۵۷۶	۲۷۴۰۰۹۳	+۲۲/۶۷
۱۱۵۶۰۰	حوزه هنری انقلاب اسلامی	۵۷۷۵۰۰۰	۷۴۷۴۰۹۲	+۲۹/۴۲	۶۱۵۵۲۶	۷۶۱۵۶۱	+۲۳/۷۲	-	۸۴۰۰۰۰۰	-	۶۳۹۰۵۲۶	۱۶۶۳۵۶۵۳	+۱۶۰/۳۱
	مجموع	۶۵۶۸۰۲۹۱	۸۳۲۴۲۳۶۳	+۲۶/۷۴	۱۱۰۳۵۹۲۷	۱۰۹۹۹۳۷۳	-۰/۳۳	۶۰۳۸۰۰	۱۲۴۷۴۰۶۰۰	+۲۰۵۵۹/۲۶	۷۷۳۲۰۰۱۸	۲۱۸۹۸۲۳۳۶	+۱۸۳/۲۲

موضوع هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در بند «ه»، تبصره «۹»، قانون بودجه سال ۱۴۰۲^۱ و همچنین در بند الحاقی ۱ ماده (۷۶) لایحه برنامه هفتم توسعه^۲ به صورت مجزا و با تفاوت اندکی تکرار شده است. تکرار این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به رغم وجود بند الحاقی مشابه در برنامه هفتم توسعه، استفاده از ظرفیتی است که دولت از آن به منظور ضمانت اجرای بیشتر احکام حوزه فرهنگ در برنامه هفتم، بهره برده است و تلاش کرده با برآورد اعتبارات آن در لایحه بودجه سالیانه، جایگاه حکم مذکور در برنامه هفتم را مستحکم و اجرایی کند. در بخش اعتبارات اختصاصی، بیشترین رشد به «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» تعلق دارد. اعتبار اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، برای دستگاه‌های «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی» و «سازمان سینمایی و امور سمعی و بصری» با اندکی تفاوت مطابق با هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری است.

جدول ۳. تکمیلی مقایسه اعتبارات اختصاصی با هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده

(۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (ارقام به میلیون ریال)

اختلاف	هزینه‌کرد ۱ درصد (جدول ۱۲)	اعتبارات اختصاصی در لایحه ۱۴۰۳	دستگاه
۵۰,۰۰۰	۹۱,۷۰۰,۰۰۰	۹۱,۷۵۰,۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۰	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
۵۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۵۰۰,۰۰۰	سازمان سینمایی و امور سمعی و بصری
۱,۰۵۰,۰۰۰	۹,۴۵۰,۰۰۰	۸,۴۰۰,۰۰۰	حوزه هنری انقلاب اسلامی

به رغم بند «ه»، تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، جدول برآورد هزینه‌کرد ۱ درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری برای اولین بار به منظور تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش دوم لایحه درج شده است که به نظر می‌رسد طراحی چنین جدولی به منظور طراحی هزینه‌کرد این بند و همچنین استناد هر ردیف به مواد برنامه هفتم توسعه، اقدام مطلوبی، خصوصاً در این بند باشد، چون با وجود تکرار این تبصره در قانون بودجه سال ۱۴۰۲، گزارشی از تخصیص اعتبار و همچنین عملکرد این بند از بودجه در سال ۱۴۰۲ در دسترس نیست و امید است طراحی این جدول مقدمات تخصیص اعتبار و عملکرد دستگاهی و به دنبال آن نظارت را به دنبال داشته باشد.

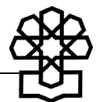
۱. در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسه‌های انتفاعی وابسته به دولت مندرج در این قانون مکلفند یک درصد (۱٪) از هزینه‌های خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارتخانه‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و امور اقتصادی و دارایی و سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و تبلیغات اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۲. در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی، شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه سنواتی مکلفند یک درصد (۱٪) از هزینه‌های جاری خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارتخانه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، امور اقتصادی و دارایی و ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

جدول ۴. برآورد هزینه کرد یک درصد از هزینه‌های شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات

کشوری (تفصیل بند «ب» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۴۰۳) (ارقام به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه و برنامه	مبلغ	تکالیف برنامه هفتم
۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۹۱,۷۰۰,۰۰۰	
	تقویت انجمن‌ها و حلقه‌های میانی عرصه هنر، رسانه و فرهنگ	۳,۰۰۰,۰۰۰	ث ۷۵
	ترویج مؤثر جریان کتاب و ترویج کتاب‌خوانی و تقویت و توسعه نمایشگاه‌های استانی و بین‌المللی کتاب	۵,۰۰۰,۰۰۰	
	راه‌اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانه‌ای و وضعیت ارتباطات کشور و بازسازی انقلابی ساختار فرهنگی کشور با رویکرد اصلاح ذهنیت، فرهنگ و نرم‌افزار حاکم بر جامعه	۱,۰۰۰,۰۰۰	الف و ب ۷۵
	تولید محتوای فاخر فارسی در فضای مجازی و صیانت و بزرگداشت زبان و ادبیات فارسی در فضای مجازی	۲,۰۰۰,۰۰۰	۷۶
	افزایش کمی و کیفی محتواهای سالم در رسانه‌های نوین اجتماعی و سکوها نشر محتوا در فضای مجازی و تقویت سواد رسانه‌ای	۵,۳۰۰,۰۰۰	۷۴
	تولید پویانمایی و بازی‌های رایانه‌ای و زنجیره صنایع فرهنگی مرتبط با آن در راستای تقویت باورهای دینی و ملی و پرورش اجتماعی نسل کودک و نوجوان	۵,۰۰۰,۰۰۰	۷۶
	تقویت بنیه فرهنگی استان‌ها و حمایت از اقدامات مؤسسات فرهنگی، هنری و قرآنی کشور	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۸۹
	تقویت فعالیت‌ها، رویدادها و شاخص‌های فرهنگی مناطق مرزی برای امنیت پایدار فرهنگی شرق و غرب کشور	۳,۰۰۰,۰۰۰	
	راه‌اندازی نهضت ترجمه گسترده کتاب و شعر و ادب فارسی به زبان‌های دیگر	۲,۵۰۰,۰۰۰	
	تقویت و توسعه فعالیت‌های هنری مانند تئاتر و موسیقی با رویکرد موضوعات ملی، دینی و انقلابی، حل آسیب‌های اجتماعی، امیدآفرینی، تقویت خانواده، ترویج عفاف و حجاب	۲,۵۰۰,۰۰۰	
	پشتیبانی از طرح‌های حمایتی برای معیشت و مسکن و بیمه هنرمندان	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	الحاقی ۱ ۷۵
	تقویت جریان کادرسازی و پرورش سرمایه انسانی حوزه فرهنگ، هنر و رسانه انقلاب اسلامی	۲,۵۰۰,۰۰۰	
	حمایت از فعالیت‌های موزه موسیقی ایران	۱۰۰,۰۰۰	
	حمایت از طرح‌های پیشرو فرهنگی و توسعه علوم انسانی و بزرگداشت مفاخر ذی‌ربط	۲۰۰,۰۰۰	الحاقی ۲ ۷۵
۱۱۴۰۲۸	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	
	تقویت فعالیت‌ها و تولیدات مؤثر فرهنگی بین‌المللی در جهت تقویت گفت‌وگو انقلاب اسلامی و معرفی فرهنگ، تاریخ، ادبیات و مفاخر کشور در سطح بین‌المللی	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	الحاقی ۲ ۷۵
	حمایت از برنامه‌های فرهنگی مجمع جهانی فقه اسلامی	۵۰۰,۰۰۰	ت ۷۵
	حمایت از برنامه‌های مجمع جهانی صلح اسلامی	۵۰۰,۰۰۰	ت ۷۵
	حمایت از فعالیت‌های فرهنگی صندوق بلاغ در خارج از کشور	۲,۰۰۰,۰۰۰	ت ۷۵
۱۱۴۰۹۲	سازمان سینمایی و امور سمعی و بصری	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	
	تولید فیلم‌های سینمایی مؤثر و فاخر با موضوعات ترویج فرهنگ امیدآفرینی، ایثار و شهادت، سبک زندگی ایرانی-اسلامی، مصرف کالای داخلی و تولید ملی، عزت ملی، مفاخر ملی و اسلامی، حل مسائل اجتماعی و معضلات فرهنگی جامعه، تقویت خانواده و ترویج فرزندآوری	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	ث ۷۵
۱۱۵۶۰۰	حوزه هنری انقلاب اسلامی	۹,۴۵۰,۰۰۰	
	تولید فیلم‌های سینمایی مؤثر و فاخر و پویانمایی در حوزه ترویج سبک زندگی ایرانی-اسلامی، معرفی مفاخر ملی، معارف اسلامی و انقلابی، امیدآفرینی و تقویت بنیان خانواده، آموزش اجتماعی و دینی نوجوانان	۲,۳۵۰,۰۰۰	
	تقویت برنامه‌ها و مراکز رشد و پرورش سرمایه انسانی حوزه ادبیات پایداری، فرهنگ، هنر و رسانه انقلاب اسلامی	۷۰۰,۰۰۰	ث ۷۵
	تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و نشر مکتوب و ترویج و توسعه کتاب و کتاب‌خوانی	۷۰۰,۰۰۰	
	ایجاد صندوق فرهنگ بنیان (نظام تأمین مالی زیست‌بوم تولید و مصرف محتوای انقلابی)	۵,۰۰۰,۰۰۰	ث ۷۵
	تولید سرود، موسیقی و نمایش‌های صحنه‌ای فاخر با موضوع تقویت بنیان خانواده، امیدآفرینی، روحیه استقلال ملی و استکبارستیزی و تاریخ انقلاب اسلامی	۷۰۰,۰۰۰	ث ۷۵

در ردیف‌های متفرقه نیز برای سه عنوان «توسعه، تولید و نشر بازی‌های رایانه‌ای داخلی»، «رایزنی فرهنگی آفریقای جنوبی» و «موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات کالاها و محصولات فرهنگی» که مرتبط با بخش فرهنگ و هنر است، اعتباراتی در نظر گرفته شده که عمده‌ترین این اعتبارات «موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات کالاها و محصولات فرهنگی» است. البته ابهامی که در نحوه هزینه‌کرد این ردیف وجود دارد باید برطرف شود. از این رو، لازم است دستگاه یا دستگاه‌های مرتبط و ابعاد اجرایی آن تا حد لازم شفاف‌سازی شود.

جدول ۵. اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش فرهنگ و هنر (ارقام به میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	کد دستگاه	عنوان دستگاه	موضوع	برآورد ۱۴۰۳		
				هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل
۴۵	۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	توسعه، تولید و نشر بازی‌های رایانه‌ای داخلی	۷,۴۸۰	۰	۷,۴۸۰
۴۷	۱۱۴۰۲۸	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	رایزنی فرهنگی آفریقای جنوبی	۲۷۰,۰۰۰	۰	۲۷۰,۰۰۰
۹۷	۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	موضوع درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات کالاها و محصولات فرهنگی	۱,۳۱۶,۴۸۰	۰	۱,۳۱۶,۴۸۰

در خصوص سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در حوزه فرهنگ عمومی، هنر و صنایع خلاق لازم به ذکر است که بعضاً اقدامات و سنجه‌ها بسیار کلی و مبهم هستند و در عمل سنجش و ارزیابی مشخص و شفاف از عملکرد دستگاه را ناممکن می‌کند؛ همچنین اقدام‌ها و سنجه‌های عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد نیاز به تدقیق و جزئی‌تر شدن و در مواردی جهت‌گیری کیفی دارند. برای نمونه در اقدام «کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان‌ها»، از سنجه «استان» و مقدار ۳۱ این تلقی می‌شود که دستگاه موظف است به همه استان‌های کشور در این زمینه کمک کند اما سطح، میزان و قالب‌های این کمک نامشخص بوده و اولویت‌بندی مشخصی نیز برای استان‌های نیازمند لحاظ نشده است. چنین ابهامی می‌تواند منجر به این شود که با تأمین شدن ناقص یا جزئی هدف مدنظر، اقدام تعیین شده تحقق‌یافته ارزیابی شود؛ زیرا هرگونه و هر مقدار کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان‌های کشور، فارغ از تناسب داشتن کمک صورت گرفته با نیازها و کاستی‌های موجود، می‌تواند در راستای تحقق این اقدام تلقی شود. نمونه‌ای دیگر از آفت ابهام و کلی بودن را می‌توان در اقدام «یک مورد حمایت از بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای» مشاهده کرد که سنجه‌ای غیراستاندارد و به شدت مبهم است و همان‌طور که بیان شد، غیرهدفمند، فاقد جهت‌گیری راهبردی و سنجش‌ناپذیر است و می‌تواند به هرگونه اقدامی نسبت داده شود.

از سوی دیگر، با توجه به اینکه لایحه بودجه باید با هدف تحقق سالیانه بخشی از برنامه توسعه باشد، اما در اقدام‌ها و سنجه‌های تعیین شده در لایحه بودجه برای دستگاه‌های سیاستگذار، رد مشخص و واضحی از احکام برنامه هفتم توسعه (به‌ویژه جدول اهداف کمی ذیل ماده (۷۴) برنامه) وجود ندارد. برای نمونه، در اهداف کمی برنامه هفتم، رشد سالیانه ۲۵ درصدی مؤسسه‌های فرهنگی - هنری چندمنظوره فعال (با تأکید بر گسترش در حوزه‌های صنایع خلاق و فرهنگی) تکلیف شده است اما مابه‌ازای آن در لایحه بودجه قابل تشخیص نیست.

جدول ۶. سنجه‌های عملکرد خروجی‌های اصلی دستگاه‌های سیاستگذار در بخش فرهنگ و هنر

(براساس جدول ۷-۲)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی	اهم خروجی‌ها و محصولات اصلی	سنجه عملکرد	پیش‌بینی مقدار ۱۴۰۳
۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی	راهبری، هدایتگری و نظارت فعالیت‌های حوزه فرهنگی و اجتماعی	گزارش	۸۰
		راهبری و نظارت بر سامانه رصد، پایش سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانه‌ای و وضعیت ارتباطات کشور	درصد	۴۰
۱۱۴۰۰۰	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	حمایت از تولید، ساخت و اجراهای هنری	عنوان اجرا	۹۰۰
		کمک به انجمن آثار و مفاخر فرهنگی	رویداد	۲۲
		توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته	استان	۳۱
		کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان‌ها	استان	۳۱
		نظارت بر فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی، مطبوعاتی، فضای مجازی و مد و لباس	مورد	۵۹۰,۰۰۰
		حمایت از ترجمه و دوبله فیلم‌های فاخر سینمای ایران برای عرضه در بازارهای جهانی	عنوان فیلم	۲۵۰
		حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، دینی مؤسسات غیردولتی با رویکرد ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی	مؤسسه	۵۰۰
		حمایت از بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای	مورد	۱
		کمک به برگزاری همایش‌ها، گردهمایی‌ها، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های تبلیغاتی	رویداد	۵۰

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۳.
۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۲.

گزیده‌سیاستی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در بخش فرهنگ و هنر بعضاً اقدام و سنجه‌ها بسیار کلی و مبهم است و در عمل سنجش و ارزیابی مشخص و شفاف از عملکرد دستگاه امکان‌ناپذیر است و به تدقیق و جزئی‌تر شدن و در مواردی جهت‌گیری کیفی نیاز دارند. بیشترین افزایش اعتبار دستگاه‌های اصلی بخش فرهنگ و هنر، مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که حدود ۲۶۶ درصد نسبت به مصوب سال ۱۴۰۲، در مجموع اعتبارات رشد داشته است. این میزان از رشد به دلیل افزایش برآورد اعتبارات اختصاصی در سال ۱۴۰۳ می باشد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۸۳۰۰۰ | صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ | پست الکترونیک: irc@males.ir

وبسایت: rc.males.ir